

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 27/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Tost/21/2023 z 21. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 19. decembra 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím v záhlaví označeného všeobecného súdu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-3T/12/2020 zo 7. mája 2020 (ďalej len „odsudzujúci rozsudok“) uznaný za vinného zo zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (skutok 1), z pokračovacieho obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. a), c), d), ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona (skutok 2) a podľa § 172 ods. 4 Trestného zákona mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 9 rokov a 6 mesiacov a okrem iného aj trest prepadnutia majetku.
3. Špecializovaný súd uznesením sp. zn. 15Nt/2/2023 z 24. júla 2023 (ďalej len „uznesenie špecializovaného súdu“) podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku zamietol návrh sťažovateľa

na povolenie obnovy konania vo veci vedenej pod sp. zn. BB-3T/12/2020 (ďalej len „pôvodné konanie“). Najvyšší súd napadnutým uznesením podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu špecializovaného súdu.

4. Najvyšší súd po zhrnutí uznesenia špecializovaného súdu a obsahu sťažnosti sťažovateľa uzavrel, že táto nie je dôvodná. Zistil, že návrh na obnovu konania podal sťažovateľ ako oprávnená osoba vo svoj prospech, priblížil právnu kvalifikáciu odsudzujúceho rozsudku a dodal, že išlo o rozsudok, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste. Pri skúmaní, či návrh sťažovateľa a jeho sťažnosť obsahujú Trestným poriadkom predpokladané dôvody obnovy konania, najvyšší súd zistil, že sťažovateľ svoj návrh odôvodnil existenciou skutočností skôr súdu neznámych, a to rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2To/9/2022 z 22. novembra 2022, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté o tom, že zločinecká skupina, pre ktorú mal byť činný, neexistuje.

5. V zhode so závermi špecializovaného súdu najvyšší súd uviedol, že pôvodné konanie bolo skončené odsudzujúcim rozsudkom a že sťažovateľ na verejnom zasadnutí odpovedal kladne na všetky otázky podľa § 333 ods. 3 Trestného poriadku vrátane otázky, či rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu a či sa dobrovoľne priznal a uznal vinu za spáchaný skutok, ktorý sa v návrhu dohody o vine a treste kvalifikuje ako určitý trestný čin. Sťažovateľ teda uznal vinu aj za svoje konanie kvalifikované podľa § 296 Trestného zákona a s poukazom na uzatvorenú dohodu o vine a treste s prokurátorom súhlasil s obmedzeným vecným prieskumom veci súdom, ktorý v rámci konania dohody o vine a treste návrh odmietne len vtedy, ak zistí závažné porušenie procesných predpisov, najmä porušenie práva na obhajobu, alebo ak je navrhovaná dohoda zjavne neprimeraná. Na uvedenom nič nemení sťažovateľom uvedená citácia rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1Tdo/6/2021, pretože sa týka konania predchádzajúceho uzatvoreniu dohody o vine a treste, nie posudzovania splnenia podmienok na povolenie obnovy konania.

6. Najvyšší súd zdôraznil, že obnova konania je mimoriadnym opravným prostriedkom slúžiacim na nápravu chýb v skutkových zisteniach, ktoré vznikli tým, že súdom neboli v čase vyhlásenia známe skutočnosti alebo dôkazy spôsobilé vniest' odlišný pohľad na skutkový stav veci a v nadväznosti na to i na právne posúdenie a výrok o vine, prípadne o treste. Nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku o právoplatnom skončení veci nemožno naprávať obnovou konania (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Tost/16/2022 z 21. júla 2022). Sťažovateľom odkazovaný rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2To/9/2022 by navyše neodôvodnil ani zrejmy nepomer uloženého trestu k závažnosti skutku alebo zrejmy rozpor uloženého druhu trestu s účelom trestu, pretože sťažovateľovi bol ukladaný trest nie podľa § 296 Trestného zákona, ale podľa § 172 ods. 4 Trestného zákona. Rovnako tak trest prepadnutia majetku bol ukladaný aj s poukazom na § 172 ods. 4 Trestného zákona, ktorého sa skutočnosti uvádzané v návrhu sťažovateľa vôbec netýkajú.

7. K námietke sťažovateľa, že špecializovaný súd nesprávne uviedol, že nebol odsúdený za vinného ako člen nebezpečného zoskupenia, ale pre veľký rozsah, hoci bol uznaný za vinného aj zo zločinu podľa § 296 Trestného zákona, je potrebné túto argumentáciu vykladať tak, že najprísnejším ustanovením, podľa ktorého mu bol ukladaný trest, bol § 172 ods. 4 písm. c) Trestného zákona, teda spáchanie trestného činu vo veľkom rozsahu. Konanie sťažovateľa pritom nebolo kvalifikované (a už vôbec nie výlučne) podľa § 172 ods. 4 písm. b) Trestného zákona (t. j. ako člen nebezpečného zoskupenia – zločineckej skupiny). Návrh sťažovateľa ani podaná sťažnosť tak neobsahujú žiadne skutočnosti, ktoré by samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a s dôkazmi skôr známymi mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo treste.

II. Argumentácia sťažovateľa

8. Napriek stanoviskám súdnej praxe k významu konania o dohode o vine a treste sťažovateľovi nemôže byť odopreté právo domáhať sa zmeny súdneho rozhodnutia za situácie, ak v súvislosti s bývalými spoluobžalovanými bolo bez pochybností právoplatným rozhodnutím súdu preukázané, že zločinecká skupina, pre ktorú mal byť činný, neexistuje, a teda takýto skutok sa nikdy nestal. Ide o kvalitatívne inú situáciu, než ak by boli bývalí spoluobžalovaní sťažovateľa oslobodení z iných dôvodov než podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku. Takto to nie je možné v právnom štáte akceptovať. Za situácie, že by vyšlo najavo, že táto zločinecká skupina nevznikla, by ho štátna moc nemohla nechať ďalej vykonávať trest a nechať jeho vinu bez možnosti na zmenu v rámci obnovy konania. Súdny zvolil čisto formálny prístup k právu, ktorý nemôže mať prednosť pred materiálnym prístupom. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2To/9/2022 je nevyhnutné považovať za takú významnú novú skutočnosť, ktorej dôsledkom by malo byť povolenie obnovy konania. Je neprijateľné, aby bol sťažovateľ odsúdený pre podporu takejto zločineckej skupiny, ktorá nikdy nebola založená. Je v záujme právnej istoty, aby sa zabránilo nemožnosti zmeny stavu, keď niektorý z páchatel'ov rovnakého trestného činu je odsúdený za skutok, v súvislosti s ktorým sa neskôr preukáže, že sa nestal. Na túto právnu argumentáciu súdy nereagovali.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. V prvom rade ústavný súd poznamenáva, že na konanie o návrhu na povolenie obnovy konania sa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevzťahuje. Svedčí o tom stabilizovaná judikatúra ústavného súdu (napr. II. ÚS 255/2011, III. ÚS 223/2017, IV. ÚS 108/2014, I. ÚS 227/2013 a tam uvedená judikatúra), ako aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (Kulnev v. Rusko, rozhodnutie z 18. 3. 2010, č. 7169/04, Rudan v. Chorvátsko, rozhodnutie z 13. 9. 2001, č. 45943/99)]. Ústavný súd totiž v tejto otázke konštantne vychádza práve z judikatúry ESLP, z ktorej vyplýva, že pod ochranu podľa čl. 6 dohovoru nespadá konanie o návrhu na povolenie obnovy konania, pretože v tomto konaní ide o vydanie rozhodnutí, ktoré priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávného charakteru alebo o oprávnenosti akéhokolvek trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru (o tom už bolo právoplatne rozhodnuté v pôvodnom konaní, ktorého obnovy sa sťažovateľ domáhal). Článok 6 dohovoru totiž neobsahuje právo na revíziu súdneho konania [pozri aj SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práva*. Žilina : Poradca podnikateľa, 2003. s. 370 – 371, ktorý v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie vo veci Callaghan c. Spojené kráľovstvo z 9. 5. 1985, Décisions et rapports, č. 60; taktiež REPÍK, B. *Ľudské práva v súdnom konaní*. Bratislava : MANZ, 1999. s. 62 – 63, kde sa uvádza: „Pôsobnosť (aplikovateľnosť) článku 6 zásadne nepresahuje okamih konečného, právoplatného rozhodnutia o vine a treste. Nevzťahuje sa teda na konanie o obnove... a článok 6 ani nezaručuje právo

na revíziu procesu“, alebo aj rozhodnutie ESLP vo veci sťažnosti č. 41372/98, Václavík proti Slovensku z 30. 9. 2003]. Ochrany práv obsiahnutých v čl. 6 dohovoru sa možno domáhať až v obnovenom konaní, t. j. po tom, ako bolo príslušným všeobecným súdom právoplatne rozhodnuté o povolení obnovy konania (II. ÚS 196/2019).

11. Medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje príčinná súvislosť, preto je ústavná sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnená a je potrebné ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

12. Vo vzťahu k námietke o súčasnom porušení čl. 8 ods. 2 listiny sťažovateľ neuviedol žiadnu argumentáciu (právne dôvody), preto túto časť ústavnej sťažnosti postihnutú neodstrániteľným nedostatkom ústavný súd odmietol (aj vzhľadom na zastúpenie sťažovateľa advokátom) podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, teda pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí uvedených v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

III.1. K porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

13. Sťažovateľ tvrdí, že súdy zvolili čisto formálny prístup k právu. Inak sťažovateľ doslova preberá svoju skoršiu argumentáciu uvedenú v návrhu na obnovu konania a v následnej sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu, na ktorú podľa jeho názoru súdy nereagovali.

14. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

15. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, II. ÚS 81/00). Ako ústavne nesúladné (porušujúce základné práva) ústavný súd hodnotí rozhodnutia všeobecných súdov, ktorými boli zákony a podzákonné úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, napr. v dôsledku prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 1735/07, I. ÚS 26/2010).

16. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako EŠLP pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra EŠLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Krasa c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

17. Ústavný súd po oboznámení sa s napadnutým uznesením a jemu predchádzajúcim uznesením špecializovaného súdu, ktoré posudzoval vo vzájomnej súvislosti (IV. ÚS 350/09), konštatuje, že obe rozhodnutia obsahujú dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by v nich obsiahnuté závery boli zjavne neodôvodnené alebo že by odôvodnenie bolo prejavom príliš formálneho prístupu. Najvyšší súd prijateľným spôsobom odpovedal na všetky pre rozhodnutie veci významné argumenty sťažovateľa uvedené v jeho návrhu a následnej sťažnosti, neponechal ich bez povšimnutia. Nie je v právomoci ústavného súdu posudzovať súlad výkladu poskytnutého všeobecným súdom so zákonom a priestor na zásah ústavného súdu sa otvára len v prípade zistenia aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecným súdom, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Nič také sťažovateľ netvrdil. Sťažovateľova argumentácia je len opakovaním predchádzajúcich argumentov. Ústavný súd v nej nad rámec námietky o príliš formálnom prístupe a nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia nezistil žiadny ústavnoprávny presah s obsahom základného práva na súdnu ochranu, konkretizovaného na rozhodovanie o povolení obnovy trestného konania.

18. Sťažovateľove námietky predložené ústavnému súdu sú pokryté už uvedenými odpoveďami najvyššieho súdu, resp. špecializovaného súdu. Súdy na argumentáciu sťažovateľa rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2To/9/2022 primárne odpovedali poukázaním na odsúdenie za druhý skutok, na jeho právnu kvalifikáciu, ako aj na skutočnosť že za tento skutok bol napokon aj ukladaný trest odňatia slobody podľa § 172 ods. 4 Trestného zákona (bez toho, aby bol skutok kvalifikovaný ako členstvo v zločineckej skupine), pretože mal prísnejšiu trestnú sadzbu ako prvý skutok kvalifikovaný podľa § 296 Trestného zákona. S týmto nosným záverom súdov sťažovateľ nevedie žiadnu polemiku. Napriek tomuto prvému záveru súdy nepovažovali sťažovateľom predložené dôkazy za také, ktoré by v spojení s dôkazmi alebo so skutočnosťami už známymi mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo treste sťažovateľa v pôvodnom konaní.

19. K vecnej podstate sťažovateľovej argumentácie a v kontexte odpovede najvyššieho súdu na jeho námietky ústavný súd dodáva, že rozhodnutie o oslobodení skorších spoluobvinených spod obžaloby podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku nedeklaruje neexistenciu zločineckej skupiny (skutok 1 odsudzujúceho rozsudku u sťažovateľa), ako tvrdí sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, ale

vyjadruje skutkovú pochybnosť o takej skupine (pri meritórnom rozhodovaní súdu na hlavnom pojednávaní má nedokázaná vina rovnakú hodnotu ako dokázaná nevina). Oproti tomu pri zvažovaní možnosti uzavretia dohody o vine a treste prokurátorom s obvineným v prípravnom konaní a pri následnom schvaľovaní takej dohody súdom [podmienka vylúčenia závažného porušenia procesných predpisov podľa § 331 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku] je popri priznaní obvineného relevantné procesné kritérium vymedzené v § 232 ods. 1 Trestného poriadku formuláciou „ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú záver, že skutok je trestným činom a spáchal ho obvinený“, resp. „dôkazy nasvedčujú pravdivosti jeho priznania“. To je podstatný rozdiel oproti situácii podľa § 285 písm. a) Trestného poriadku, ktorá dôsledne reflektuje princíp *in dubio pro reo* (na rozdiel od „nasvedčovania“ vo význame uvedenom v predchádzajúcej vete). V obsahovej nadväznosti teda platí, že skutkové nedokázanie viny bez primeraných pochybností u skorších spoluobvinených v riadnom súdnom konaní nevyvoláva jednoznačný záver, že priznanie sťažovateľa bolo nepravdivé. Nejde teda o novú skutočnosť, ktorá by z povahy svojej podstaty vyvolávala iné rozhodnutie o vine pri spätnom pohľade na schválenie kritickej dohody o vine a treste (uzavretej medzi prokurátorom a sťažovateľom) súdom, keď inak dobrovoľné priznanie sťažovateľa nie je spochybnené.

20. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09).

21. Vychádzajúc z uvedených dôvodov, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, konštatujúc, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a námietkami o porušení označeného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2024

Libor Duľa
predseda senátu